

Del Tribunal Constitucional a la independència. Passant pel Québec

Podria passar que d'aquí a un temps en el tema de la relació entre Espanya i Catalunya ens haguéssim d'afrontar amb el dilema següent: o l'Espanya que el Tribunal Constitucional ha dibuixat, sota pressió descarada del PP, posició entre ambigua i per sota mà també contrària del PSOE i el suport majoritari de l'opinió pública espanyola, o la independència.

JORDI PUJOL

Fa uns anys semblava que podríem evitar aquesta disjuntiva. Fa trenta, o trenta-cinc anys, i fins i tot en fa deu semblava viable que una evolució favorable de la interpretació de la Constitució i els efectes positius d'una col·laboració política, econòmica i d'hàbits convivencials entre Catalunya i Espanya anés consolidant una estructura de l'Estat espanyol que permetés el reconeixement clar i consolidat de la personalitat pròpia i diferenciada de Catalunya. Amb respecte i garantia de la identitat, amb un gruix de competències que realment significuessin un autogovern molt important i amb el finançament adequat per atendre bé els seus ciutadans i elaborar i aplicar projectes col·lectius ambiciosos. Naturalment, això havia de comportar una contribució lleial i a fons per part de Catalunya al progrés democràtic, econòmic, social i de prestigi d'Espanya. És el que des d'aquests editorials n'hem dit alguns cops el projecte Vicens Vives/Espriu.

Això ha fracassat. Des de fa uns anys s'ha anat consolidant un model homogeneïtzador, de sostre competencial molt baix, és a dir, d'autogovern molt limitat i sotmès a un creixent ofec financer.

Això encaixa del tot amb la concepció de sempre d'Espanya, amb l'objectiu que sempre ha tingut: un poder polític unificat, una centralització econòmica i una uniformització lingüística i cultural de signe castellà. És el final de Catalunya com a nació, llengua, cultura i consciència col·lectiva. No demà mateix, però a poques dècades vista. A través d'un procés gradual de marginació i de residualització de la catalanitat.

Perquè a hores d'ara és ingenu pensar que es podrà frenar el procés d'anar cargolant l'Autonomia, i de fet la identitat, l'autogovern i l'economia de Catalunya amb noves negociacions, com pretenen encara alguns socialistes catalans. Si algun canvi hi pot haver de moment més fàcil és que sigui per a mal que per a bé.

Per tant, l'alternativa a això ara ja només podria ser la independència.

Com hem dit suara, durant molts anys el nacionalisme català majoritari no ha estat independentista. Ha jugat la carta d'un autonomisme que garantís políticament i administrativament un sostre alt, econòmicament viable i amb garantia identitària. I refusava els requeriments que alguns sectors li feien que s'adherís a l'independentisme. Tenia arguments per a fer-ho.

Ara ja no en té.

Ara pot tenir arguments de viabilitat (no de viabilitat econòmica. Una Catalunya independent és viable). També de voluntat de no posar en perill la cohesió interna catalana. Però fins i tot aquest perd pes a mesura que s'accentua tant i tant el tracte econòmic discriminatori, amb repercussions socials i humanes. Ara no té arguments polítics i cada cop menys arguments sentimentals. O econòmics.

L'opció independentista és de difícil realització. L'altra, la que ens imposa Espanya, la dels partits espanyols i de les Institucions espanyoles, no és tan difícil perquè equival a rendir-se. I a acceptar la marginació i l'ofec de Catalunya. Per tant, fàcil. Però és el nostre final col·lectiu.

Arribat el cas, gent que mai no hauria somiat de fer-ho, votaria independència.

Hi hauria hagut una manera d'evitar això. Que s'hagués acceptat que Catalunya és un poble amb personalitat pròpia, amb dret a ser respectat i considerat com a tal. I això era possible dintre d'Espanya.

Però requeria, en primer lloc, no negar-se a l'evidència. I a la justícia. I per tant no negar-li el dret a la seva identitat i a un autogovern adequat a la seva Història i a la seva vocació. Cosa possible malgrat que la Constitució acabés incorporant la generalització autonòmica. Però d'una manera que deixava oberta la porta als fets diferencials. Una porta que es va tancar aviat (amb l'excepció dels drets històrics del País Basc i de Navarra, i els concerts corresponents).

Però ara ja és criteri molt general que el “café para todos” fou un error, i pitjor encara ha estat la forma com s'ha dut a terme, i com se'n vol culminar l'aplicació. Ho diuen ja, sense embuts, gent de primer fila tant del PSOE com del PP. Ahir mateix ho va dir en Bono. Tota una sorpresa. Fins i tot algun, pocs de moment, diuen que potser hi hauria la possibilitat de redreçar aquesta situació. Parlen, per exemple, que cal admetre que “Cataluña es el Québec de España”.

El Québec no es trobaria bé en el Canadà, ni tractat correctament si se l'equiparés a Alberta, Labrador, Ontario o la Colúmbia Britànica, territoris d'arrel anglesa, anglòfons i d'origen històric molt diferent al del Québec.

Això hauria estat en el seu moment una bona solució. Ara és possible?

En tot cas entre la independència i ser el Québec espanyol molta gent votaria això segon. Però podria molt ben ser que per Espanya l'estatus del Québec sigui tan intolerable com la independència.

Mentre esperem el dia d'un hipotètic referèndum oficial i vinculant, els catalans un objectiu clar sí que el tenim: reforçar-nos internament. En economia, en creativitat cultural, en reforçament de la nostra societat civil, ... Sense esperar gaire ajut ni gaire justícia. Però amb la confiança que ens dóna una constatació: a Catalunya tenim país. HI ha gent amb iniciativa. Ara també, malgrat la crisi i l'hostilitat espanyola. I mentre hi hagi país hi haurà futur. I el país anirà aplicant dia a dia el seu dret a decidir.